

Guia d'aprenentatge

Dret i ciutadania

(6 ECTS)

Any acadèmic 2014-2015

Semestre: 1r Curs: 1r

Grau en Treball Social
Grau en Educació Social

Mòdul A: Formació bàsica en ciències socials i jurídiques
Matèria: Dret

Professor: David Guerra Rey.

1.- Presentació de l'assignatura

El dret, entès aquí com a conjunt de normes jurídiques reguladores de les relacions humanes, ha estat sempre i segueix sent un fenomen social de singular importància en totes les civilitzacions d'arreu del món.

En totes les civilitzacions humanes, el dret ha estat sempre un mecanisme destinat a regir l'organització social i l'activitat econòmica, a facilitar la cooperació entre individus i grups per a la satisfacció de múltiples necessitats i a resoldre els conflictes entre ells.

El dret s'ha convertit en un dels principals instruments d'actuació del poder polític i, simultàniament, la més important forma de protecció i defensa dels ciutadans davant d'aquest mateix poder, com a conjunt de límits en favor de les llibertats individuals.

El dret prové de diferents instàncies polítiques, no només a nivell nacional (Estat, comunitat autònomes, entitats locals...), sinó també a nivell internacional (Comunitat Europea, tractats internacionals, normes dictades per organismes internacionals...). Es reconeix també el poder de dictar normes a dret a determinats col·lectius de ciutadans (per exemple en la negociació col·lectiva de sindicats i empresari). Tot això configura una immensa i complexa xarxa de normes jurídiques que s'han de relacionar entre elles, evitant la contradicció.

El dret és considerat eina fonamental per intervenir socialment en favor de múltiples i variats objectius: la pau social, la dignitat i els drets de les persones, el desenvolupament econòmic, la seguretat ciutadana, la redistribució justa de la riquesa, la protecció d'interessos individuals i col·lectius, la protecció de valors ètics, la promoció d'elements culturals, la protecció del sistema ecològic...

Els destinataris del dret són les persones. L'ésser humà és un subjecte del Dret (algú apte per a tenir drets i obligacions). La personalitat jurídica fa referència a l'aptitud general per a ser destinatari de les normes jurídiques. Aquesta noció és bàsica en el context del dret perquè ens permet identificar els possibles subjectes normatius i, per tant, respondre a la qüestió sobre a qui o a què es pot dirigir una norma jurídica que estableix drets i obligacions.

És per això que, si es desitja comprendre l'estructura i el funcionament d'una societat i, sobretot, si es pretén intervenir d'una manera eficaç en els processos socials és

necessari tenir una idea general sobre aquest fenomen del dret i sobre les principals institucions del dret vigent en la societat que es vol conèixer o en què es vol intervenir.

D'altra banda, un ciutadà responsable, que vulgui ser membre actiu de la societat a la qual pertany, ha de tenir una idea general sobre els principals aspectes de l'ordre jurídic i polític del seu país.

2.- Competències a desenvolupar

Competències generals:

- Comprendre el marc legal i els procediments per a l'exercici dels drets i obligacions dels ciutadans.
- Aplicar i interpretar la normativa en l'exercici de la professió per tal de defensar els interessos personals, familiars, grupals i comunitaris.

Competències específiques:

- Conèixer l'organització i el funcionament dels ens administratius i judicials per l'aplicació directa en la professió.
- Familiaritzar-se amb la normativa constitucional, europea i internacional.
- Comprendre el significat i la transcendència dels drets fonamentals tant individuals com col·lectius així com els mecanismes de protecció dels mateixos.
- Adquirir eines conceptuals tant teòriques com pràctiques per a l'anàlisi de la realitat jurídica a la societat.

3.- Continguts

Mòdul 1. El dret.

- 1.1 Dret i ciutadania.
- 1.2 Nocions fonamentals.
- 1.3 Branques del dret.
- 1.4 La ciència jurídica.

Mòdul 2. El dret espanyol.

- 2.1 Evolució i situació actual.
- 2.2 Principis fonamentals de l'ordenament jurídic.
- 2.3 La Constitució Espanyola de 1978.

- 2.4 Normes amb rang de llei.
- 2.5 Altres fonts del dret : costum i jurisprudència.
- 2.6 Els tractats internacionals.
- 2.7 Normativa de la Unió Europea.

Mòdul 3. *Nocions de dret constitucional. Divisió de poders.*

- 3.1 L'estat social i democràtic de dret.
- 3.2 Els drets i llibertats dels ciutadans.
- 3.3 La corona.
- 3.4 Els poders de l'Estat.
- 3.5 L'Estat de les autonomies: distribució competencial.
- 3.6 La Comunitat Autònoma de Catalunya.
- 3.7 L'Estatut d'Autonomia.

Mòdul 4. *Dret administratiu.*

- 4.1 Nocions bàsiques del dret administratiu.
- 4.2 L'organització administrativa.
- 4.3 La relació jurídica administrativa.
- 4.4 La justícia administrativa.

El **primer mòdul** és de caire introductori a la matèria que estudiem el Dret i la seva interrelació amb la ciutadania, (en tant que subjectes i objectes de drets i obligacions). D'altra banda, en aquest mòdul inicial el que es pretén és aproximar l'estudiant a les nocions bàsiques del Dret i del conjunt de normes i branques jurídiques que conformen l'ordenament jurídic. Es tractarà l'aspecte territorial de les normatives i el seu abast internacional.

El **segon mòdul** entra a analitzar un dels principals temes del curs que s'imparteix, com és la Constitució i la seva influència en la societat; i el sistema de fonts, tant en la seva vessant més propera (nacional i autonòmica) com en el seu aspecte més internacional (àmbit europeu, i la jurisprudència que l'integra). A més, es fa esment a tots i cadascun dels més importants principis informadors de l'ordenament jurídic, que han d'inspirar tant l'actuació dels òrgans administratius com dels jutjats i tribunals. Es farà especial menció a les lleis, principal font de producció normativa.

El **tercer mòdul** comprèn l'examen en detall dels drets fonamentals i llibertats públiques que integren la Secció 1ª Capítol 2n Títol 1r de la Constitució Espanyola de

1978, amb tot el seu sistema de protecció i garanties, drets i llibertats que en tot cas vinculen els poders públics i els ciutadans. Finalment estudiarem la divisió tripartita dels poders en què s'articula el nostre sistema polític i farem referència a l'Estat de les Autonomies i al nostre Estatut d'Autonomia.

El **quart mòdul** passa revista a l'aspecte més tècnic de l'Administració, com seria l'anàlisi dels seus actes administratius, el conjunt dels mateixos que integren l'anomenat expedient administratiu, i el sistema de recursos que es poden deduir contra l'actuació administrativa, ja en pròpia seu administrativa, no judicial, com és el recurs administratiu (d'alçada especialment), i ja en seu judicial, com és el recurs contenciós-administratiu.

4.- Resultats de l'aprenentatge

Al final del procés l'estudiant mostrarà les següents evidències de les competències desenvolupades:

- Coneixerà i comprendrà el significat, la importància i les funcions que exerceix el dret en la societat actual.
- Tindrà coneixement i destreses per a comprendre els aspectes bàsics de l'ordenament jurídic vigent.
- Coneixerà les principals institucions i el funcionament general del sistema de divisió de poders de l'Estat.
- Serà capaç de comprendre les bases del funcionament de les administracions públiques, en especial en la seva relació de servei amb els ciutadans.

5.- Metodologia

5.1.- Activitats del professor:

La metodologia de treball de l'assignatura es basa, d'una banda, en les **sessions expositives** per part del docent per tal de presentar els continguts de cadascun dels temes del programa i establir un marc conceptual de treball.

Així mateix, després de treballar cada mòdul del temari es proposaran unes **sessions pràctiques** destinades a treballar de manera aplicada aspectes del programa.

Cadascuna d'aquestes sessions pràctiques preveu la realització d'una activitat, individual o en grup, que ajudaran a aproximar els estudiants a l'aplicació del Dret. Aquestes activitats s'entenen com d'avaluació continuada.

L'ús de la **plataforma virtual** és una eina metodològica essencial per al desenvolupament de l'assignatura. La utilitzarem com a eina participativa; serà a través de fòrums que desenvoluparem debats i compartirem materials.

Finalment, es disposa de **l'espai de tutoria** amb l'objecte de clarificar dubtes i/o fer el seguiment del treball que vagi fent cada estudiant.

5.2.- Activitats dels estudiants:

- Analitzar i resoldre, personalment i en grup, les diferents activitats que es proposen per afrontar l'avaluació contínua.
- Participar activament en les sessions magistrals de l'assignatura.
- Llegir la bibliografia que es recomana per superar satisfactòriament els diferents mòduls de la matèria.

Les hores de treball de l'estudiant es distribueixen de la següent manera:

Treball a l'aula	50 hores	2 ECTS
Treball tutoritzat	40 hores	1,6 ECTS
Treball autònom	60 hores	2,4 ECTS

6.- Sistema d'avaluació

6.1.- Activitats o instruments d'avaluació

L'avaluació de l'assignatura té per objectiu assegurar que l'estudiant ha adquirit els coneixements bàsics i ha desenvolupat les competències previstes en aquesta guia.

Durant el curs us proposarem unes sessions pràctiques que consistiran en **tres activitats** d'avaluació continuada (sobre comentaris normatius o jurisprudencials, casos pràctics, etc.) la realització de les quals ajudarà a entendre de forma progressiva el contingut del temari. Representa el 60% de la nota final.

Les dates de lliurament de les 3 activitats són les següents:

1a. activitat :	Setmana del 13 al 17 d'octubre de 2014*.
2a. activitat:	Setmana del 10 al 14 de novembre de 2014*.
3a. activitat:	Setmana del 8 al 12 de desembre de 2014*.

(* Aquestes dates podrien variar en funció del ritme de les classes. El professor avisarà amb temps suficient en cas de variació)

S'han de resoldre correctament les preguntes sobre aquestes activitats, tot argumentant jurídicament les respostes de forma adequada i sense cometre errors rellevants o confusions conceptuals.

Es farà avaluació final a través de **prova escrita** sobre conceptes i continguts fonamentals.

6.2.- Criteris d'avaluació

Per superar l'assignatura serà obligatori realitzar les tres proves d'avaluació continuada (60% de la nota final) i l'avaluació final (40% de la nota final), que consistirà en una prova escrita.

Les proves d'avaluació continuada, que es realitzaran al final de les unitats didàctiques, consistiran en casos pràctics relacionats amb la matèria impartida. La prova final serà una prova escrita sobre el conjunt de la matèria de l'assignatura.

Donada la complexitat de la matèria i la dificultat per entendre els conceptes és important l'assistència a classe, donat que en elles es realitzaran casos pràctics i vídeos explicatius per tal d'entendre la matèria. És fonamental l'assistència a classe per entendre i assimilar la matèria. És per aquest motiu que l'absència de més del 80% a les classes sense causa justificada tindrà l'alumne una reducció d'un punt i mig sobre la nota final.

7.- Resum del procés formatiu per competències

Veure quadre annex a l'eCampus.

8.- Vies de comunicació amb el docent

A més de l'atenció en els dos espais habituals de comunicació (aula presencial i campus virtual) el professorat pot comunicar-se amb l'estudiant mitjançant tutories i del

correu electrònic.

Correu electrònic: dguerra@peretarres.org

Horari d'atenció: dijous de 13:30 a 14:30 (aviseu prèviament per demanar cita al meu correu electrònic)

9.- Bibliografia i recursos

Lectura bàsica

Latorre, A. (2002). *Introducción al Derecho*. 1ª edició Dins Colección Ariel Derecho, Barcelona: Editorial Planeta.

Lectura complementària

Banakar, R. i M. Travers, M. (eds.) (2002). *And Introduction to Law and Social Theory* (pàg. 97-204). Oxford: Hart Publishing. Sect. III

De Parada, R. (2004). *Derecho administrativo Tomo I. Parte General*. 5ª edició. Madrid: Marcial Pons.

García de Enterría, E. (2008). *Curso de derecho administrativo. Tomo I*. 14ª edició. Madrid: Civitas Ediciones, S.L.

López Guerra, L. i altres (2007).

- *Derecho constitucional Vol I. El ordenamiento constitucional. Derechos y deberes de los ciudadanos*. 7ª Edició. València: Tirant lo Blanch.
- *Derecho Constitucional Vol II. Los poderes del Estado. La organización territorial del Estado.* 7ª Edició. València: Tirant lo Blanch.

M. Friedman, Lawrence (1986). *The Law and Society Movement*. A: Stanford Law Review (vol. 38, núm. 3)

Schnapper, D. (2003). *Què és la ciutadania?* Barcelona: La Campana.